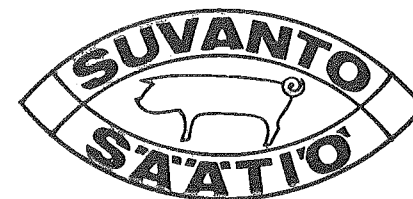

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 1 1980
HELMIKUU

Lapsenvuoden tapahtuma sai perinnesisältöä myös lasten esittämänä. Poronlahden päiväkodin 3–6 vuotiaat esiintyivät iloisina ja luontevina opettaja Liisa Säyrän ohjaamina. Liitty kirjoitukseen "Perinne elää ja siirtyy eteenpäin".

Puhe Kalevankankaan sankariristillä Er P 6:n asevelijuhlissa

Kappale sotapäiväkirjastani 40 vuotta sitten.

Jouluaaton ja joulupäivän saimme viettää rauhassa Sakkolan Panusaassa, kunnes joulupäivän iltana annettiin hälytys. Autokuljetuksella vietiin pataljoona Pyhäjärven Saaprunkylään. Täältä 27:n päivän aamuyöllä hiihimme Keljaan, jossa aamun hämartyessä ryhmityimme hyökkäysasemiin.

Tämän taistelun muistamme aina. Olin mukana konekiväärikompanian 1 joukkueessa, josta kaatui kers. Kekki, alik. Korpelainen, Holttinen, Koironen ja Eino Meskanen haavoittui.

Näin tehtiin taistelun tiliä ja menetyksemme koko pataljoonassa olivat 52 kaatunutta ja n. 100 haavoittunutta aseveljeä.

Teille kaatuneet aseveljet teemme kunniaa! Teitä me muistamme tällä hetkellä kuin Eino Kalpa ruossa "Sankarihaudalla".

"Aseveljet valkean kirkkomaan, Te osanne saitte niin onnekaan!

Vei kuoleman kautta taiston tie, Luoja luo, misä ei murhetta lie."

Talvisotaa ajatellen on sanottu: Olemme käyneet sodan, lyhyen ja kovan. — Emme hävinneet sotaa, vaan rauhan hävisimme.

Me emme menettäneet itsenäisyyttämme, vaan turvasimme sen. Meiltä otettiin rakas Karjala, mutta ei voitu ottaa pois elämän toivoa, vapaata ja iloista mieltä.

Meitä koeteltiin, vaan me emme sortuneet.

Kansamme yritettiin hajoittaa, rivit tiivistyivät, yksimielisyys lujittui.

Kaikkivaltiaan Jumalan johdattavan ja siunaavan armon turvissa olemme kestäneet.

Aseveljet! Me seisomme tällä pyhällä paikalla kunniaa tehden harventunein joukoin. Vuosia on vierähtänyt. Moni aseveli on saanut kutsun pois joukostamme. Vammat ja sairaudet kunkin meidän kohdallamme lisääntyvät. Askel monelta lyhenee. Elämänilta lähenee.

Me tarvitsemme rohkaisua ja elämän uskoa. Toivoa.

Isänmaa ei sortua saa.

Vapaus on väkevä voima!

Isänmaallisen vapauden innoittamina tahdomme antaa nousevalle polvelle hengen joka on valmis elämään, mutta tarvittaessa myös kuolemaankin rakkaan isänmaan puolesta.

Ken ei kiitä kansallisesta vapaudesta, hän ei ansaitse vapaata isänmaata! Me kiitämme siitä.

Jumala isänmaatamme siunatkoon!
Eero Kuisma

ER P 6:n ASEVELJET

Juhlapäivän ajatuksena haluaisin sanoa: Nuorisomme tehtävänä on toimia niin, että kansamme on rauhan aikana yhtä yksimielinen kuin se oli talvisodan raskaina päivinä.

Meitä suomalaisia on niin vähän, että meidän on oltava yksimielisiä suurissa asioissa. Aseveljeys on hyvä esimerkkinä. Juhlamieltä!

Heinolassa 6. 12. 1979

Armas Lähteenkorva

Talvisodan Er P 6:n (Saarelaisen pataljoonan) asevelijuhla Keljan taistelun 40-vuotispäivänä 27. 12 1979 Tampereella

Asevelikokouksessa johti puhetta Heikki Virintie ja hän jatkaa edelleen juhlatoimikunnan puheenjohtajana. Kokouksen sihteerinä toimi Juho Haapsaari. Seuraava Er P 6:n asevelitilaisuus on vuonna 1981 Tampereella.

Asevelijuhla aloitettiin yhteisesti laulettuna Sillanpään marssilaululla jota pianolla säesti opettaja Juhani Kaatonen. Everstiluutnantti evp Heikki Virintie toivotti säätiöiden edustajat ja aseveljet omaisineen tervetulleeksi seuraavin sanoin:

Tänään on kulunut tasan neljäkymmentä vuotta pataljoonamme suurimman voiton ja tappion päivästä, Keljan taistelusta, jossa moni aseveljistämme joutui kirjaimellisesti taistelemaan omilla kotitankterillaan. Taistelun menetyksistä kertoo tappioluvut sen, että suu-

rimman menetyksen lukumääräisesti kärsi kärjessä hyökännyt kolmas komppania ja pikkuinen pst-joukkue ja koko pataljoonan menetykset olivat talvisodan keskiarvoja suuremmat.

Siellä Keljassa ja muualla Kanaksella syntyi, kasvoi ja vahvistui se asevelihenki, jota me kutsumme Er P 6:n hengeksi ja joka on saanut meidät jo 13 kertaa kokoontumaan yhteisten muistojen merkeissä ja hakemaan voimaa ja uskoa kansamme ja maamme valoisaan tulevaisuuteen, koska sotienjälkeisinä vaaran vuosina ja tänäänkin vahvat voimat pyrkivät meille rakkaan ja paljon uhrauksia ja uhreja vaatineen isänmaamme ja sen yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseen. Meidän jokaisen tehtävä omassa perhepiirissämme ja asuin-

ympäristössämme on huolehtia siitä, että tämä pyrkimys ei milloinkaan pääse toteutumaan, vaan että jälkeläisissämme on sekä henkistä, että muuta voimaa torjumaan sellaiset yritykset.

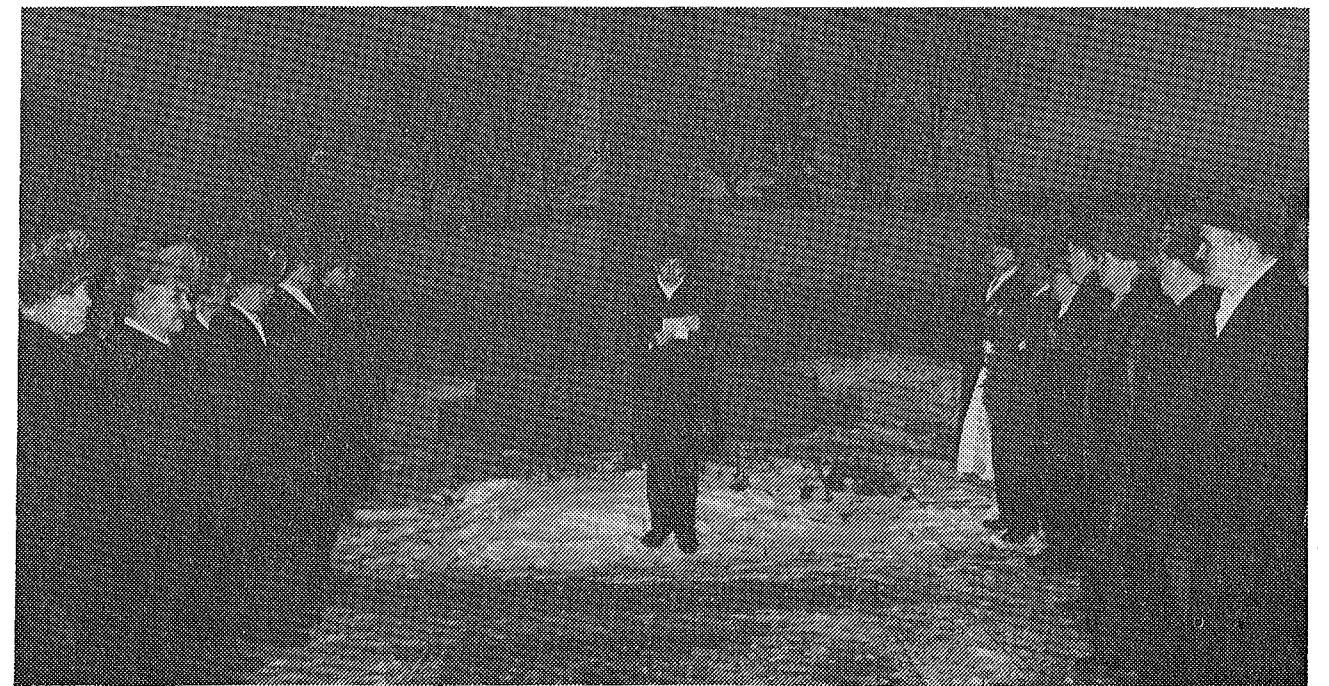
Joukkomme harvenee nopeutuvassa tahdissa ja moni on kuluneina kahtena vuotena saanut kutsun viimeiseen iltahuutoon.

Kunnioitamme poismenneitten muistoa hetken hiljaisuudella.

Toivotan kaikki tervetulleiksi!

Juho Haapsaari lausui Yrjö Jylhän runon: KAIVO.

Välillä laulettiin yhteisesti "Kauhis Karjala" ja tämän jälkeen Veikko Elovaara, silloin luutnantti, muisteli Keljan taistelun aikaa: Silloin ei ollut Rauhan Juhlaa.

Keljan taistelun sankarit kokoontuneina kunnianosoitukselle Tampereella Kalevankankaan hautausmaan sankariristillä 27. 12. 79. Tilaisuudessa puhui Eero Kuisma.

Olimme menettämässä kodin ja kontumme ja koko Karjalan-maan. Vainovalkeat olivat syttyneet. Me, muutamaa poikkeusta huomioimatta, puolustimme kotikontujamme. Minäkin olin asunut jo 9 vuotta Käkisalmissa. — Siksi ei ollut ihme se, että talvisodan henki on Saarelaisen pataljoonassa niin korkea. Karjalainen pataljoona teki Keljassa suuria tekoja. Kokien kaiken inhimillisen ponnistelun ja kaikki sodan epäinhimilliset kauhut... Hän sanoi, että kun on monesti kerrottu hänen SYÖKSYNEEN rinnettä alas johtamaan hyökkäystä, niin nyt hän oikaisee sen selvityksen ja sen jälkeen hän pyysi sanojaan naisilta anteeksi, jatkaen: "P-läni minä sen mäen alas laskin!" Lisäksi hän valitti ettei hänellä enää ole sitä kovaa ään-

tä kuin silloin, mutta ei hän vielä kään kovaäänisiin turvautunut. Jouluna Keljan rantaa vartioinut kapt Myllerin pataljoonan puolijoukkueen-johtaja, vääpeli Friman selosti hetkeä jolloin venäläinen pataljoona aamusumusta työntyí juoksuhautoihin: — Meillä oli rannassa vain parivartio joka sanoi ampuneensa muutaman lakauksen ja tuli hälyttämään satojen metrien päässä korsussa olleen puolijoukkueen. Ja nyt vääpeli Friman yllytti nämä pari ryhmää lähtemään vastaiskuun. Ja kun hän meni edellä miehet seurasivat lähemmäksi vihollista, mutta tästä "vastaiskusta" ei sille ollut mitään huomattavaa haittaa. Sillä vihollinen oli miehittänyt syvät juoksuhaudat vahvasti, eikä ollut aikomustakaan poistua niistä! — Hän sanoi suu-

resti kunnioittavansa niitä miehiä jotka sinne sitten väkisin menivät!

Tampereen sotainvalidien Veljeskuoro lauloi seuraavat isänmaalliset laulut: Kaikukohon laulu maamme — Kotimaani on Suomi — FINLANDIA ja Suomen laulun.

Paljonko vielä on pataljoonan aseveljiä jäljellä? Tähän ei pyynnöstä huolimatta saatu varmaa vastausta, mutta päättelemällä tuli tulokseksi, että joka toinen aseveli olisi vielä elossa.

Illallisen aikana soitteli Pirkkalan Pelimannit pelimannimusiikkia. Esitettiin myös "Mallia SA-intelokuva.

Veljesilta jatkui myöhäiseen iltaan seurustelun merkeissä ja osanottajia oli iso sali ja eteisaula aivan täynnä.

Toimittaja

TAPANINAJOSSA 1939

Monivaiheisen viivytystaistelun ja asemissa olonsa jälkeen, tappioita kärsien, saapui ErP 6, komentajana kapt. Oiva Saarelainen, Sakkolan aseman läheisyyteen ja sen krh. osasto majoittui Voloskan kylään ent. kansanedustaja Antti Kuisman taloon illalla 18. 12.

Seuraava päivä valkeni kirkkaana ja lentotoiminta oli vilkasta. Samana päivänä meillä osaston päällikön vaihto. Väenrikki Heikki Virtanen siirtyi meiltä kkk:n päälliköksi ja meille tuli suoraan kadettikoulusta nuori mies, väenrikki Kalervo Nousiainen osaston johtajaksi. Lisäksi sairastui, kolmea miestä lukuunottamatta, koko joukkue kovaan mahatautiin. Joten vaihtelua oli riittävästi!

Sairaus otettiin aluksi leikin kanalta, vaikka joskus olikin 10 miestä yht'aikaa pihan perällä. Jos palatessa ei käynti ollut aivan tasais- ta, niin kiireesti takaisin. (Täytyi

jopa yhtyä ajatukseen, että ripuli on nopeampi kuin ajatuksen lento!)

Joukkue joutui kokonaan sairaal- listalle ja lääkekuurille ennenkuin helpotti.

Toivuttuamme jouduimme lin- noitustoihin, joita teimme vielä jou- luaattonakin puoleenpäivään saak- ka. Iltapäivä oli jo joulun valmiste- lua.

Illalla vietimme hartaan joulu- juhlan, ylikersanttimme Veikko Lehtosen pitäessä liikuttavan pu- heen, joka vaikutti jokaiseen meis- tä. Sillä olihan tämä meille ensim- mäinen sotajoulu ja kahta lukuun- ottamatta kaikki olimme Sakkolan miehiä. Pitäjä oli jo puoliksi me- netetty, omaiset lähes tietämättö- missä.

Jouluaamuna heräsimme jo ajois- sa ja heti tuli hälyytys meille. So- tatoimet tuntuivat jyrinästä päätel- len kovilta Suvannon alajuoksulla

ja ilmatoiminta oli vilkasta.

Koko päivän olimme lähtöval- miina ja vasta illan hämärtyessä saimme määräyksen kokoontua Haitermaan koulun pihalle, josta nousimme linja-autoon, joka lähti liikkeelle ja me yritimme sulatella jäätyneitä auton ikkunoita, että näkisimme mihin meitä vietiin! Tut- tuja kun paikat olivat, niin pää- simme selville suunnasta, että olim- me matkalla Pyhäjärven Saapruun. Sinne päästyämme meitä käsket- tiin majoittumaan taloihin. Aikam- me etsittyämme sopivia taloja ja lämmitettyämme niitä oli yökin jo kulunut, mutta aloimme laittautua n. klo 5 aamulla nukkumaan, niin tuli taas hälytys ja kuorma-auto saapui meitä hakemaan.

Yksi heitin otettiin mukaan ja ammuksia. Sattumalta tämä oli Tapaninpäivän aamu ja kun Sak- kolassa oli tapana käydä Tapanin- päivänä "Tahvonajossa" sukulaista-

loissa ja tuttavien luona, niin läh- simme mekin näin varhain tapania- ajamaan kohti Keljan kylää. Vaik- ka tiesimme, ettei siellä ole suku- laisia kotona, niin mentiin, sillä tiesimme jo sen, että vihollinen oli ylittänyt Suvannon ja miehittänyt suomalaisten asemat Keljan kylän kohdalla rannassa.

"Menette ja tuhoatte sen!" Kävi kä- sky! Joka ei ollut niin helppo tehdä, kun sanoa!

Niin matkamme jatkui tykkitie- tä Kovero-ojalle ja siitä Vilakkalan kautta Keljan suuntaan. Sivutet- tuamme Vilakkalan, niin oli iso ki- vi tiellä, jonka merkitystä emme tienneet, vaan vieritime sen pois ja jatkoimme matkaa. Kunnes niin- sanotun keskimäisen mäen alla oli kuorma-auto suistunut tieltä ja toi- nen oli auttamassa sitä ylös. Niin oli tie poikki. Jouduimme purka- maan kuormamme tienvarteen ja miehet myös jäivät siihen. Lähetti- nä jatkoin väenrikin kanssa matkaa. Menimme lähellä olevaan Simo Kaartisen taloon, josta oli määrä saada lähempiä ohjeita.

Täällä oli minulle tuttuja Metsä- pirtin poikia, jotka kuuluivat raja- komppaniaan. Nämä pojat olivat menettäneet jo kotinsa ja kotiseu- tunsu vihoilliselle. — Mitään ohjeita emme täältä saaneet ja jatkoimme matkaa Keljaan päin. Lähellä ky- lää tavoitimme paikallisten joukko- jen upseereita ja niin selvisi teh- täväme ja asemapaikkammekin kat- soimme alustavasti. Lähdin hake- maan joukkuetta asemiin. Siinä

tullessamme kuulat räiskivät puis- sa ja lievemmin haavoittuneita tuli vastaamme matkalla jsp:lle. Kysyi joku pojista: — Missä on vi- hollinen? Saimme vastaukseksi: — Tossa, se on!?

Asetime heittimet tien varressa olevan havumajan vierelle lähelle kyläaukeaa. Tulenjohtopaikan kat- soivat aluksi Rukoushuoneen lähel- lä olevan kellarikumpareen. (Ru- koushuone paloi parhaillaan.) Siitä ei ollut riittävän hyvää näkyvyyttä vihollisen miehittämään rantaan, joten tulenjohtajat paikallisten joukkojen katettuun, yllampu- vaan, konekivääripesäkkeeseen tien Suvannon puoleiseen rinteeseen.

Nämä valmistelut tehtiin päivän aikana, tykistön ja lentokoneiden kovasti häiritessä. Etenkin heitin- aseman yllä kierteli hävittäjä mel- kein keskeyksettä, ampuen miehis- töä, joka oli vielä avomaastossa, vailla minkäänlaista tulisuoja- ja.

Illan hämärtyessä kuulakkaaksi pakkasyöksi alkoi suomalaisten joukkojen hurja hyökkäys viholli- sen miehittämien asemien takaisin valtaamiseksi. Hyökkäystä johti kapteeni Lagerlöf. Komentopaikka oli maantien varressa tulenjoh- tueen takana. Heittimet tukivat hyökkäystä, menestyksellisesti se eteni rantaan viettävälle aukealle pellolle saakka ja raskaita tappioi- ta kärsien aina lähellä rantaa ole- van piikkilankaesteiden aukoista si- sälle, johon se sitten kovasta tuli- tuksesta johtuen pysähtyi ja joukot menivät täysin sekaisin. Vein tästä

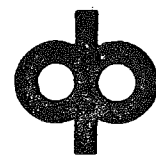
tiedon kapteeni Lagerlöf'in käskys- tä, koska hänellä ei ollut enää omia lähetejä käytettävissä kaptee- ni Myllerille, joka löytyi eräästä korsusta läheltä heitinasemiamme, istuen yksin korsun perällä, pienen öljylampun valaistessa pöytänsä. Myller oli minulle tuttu mies jo asevelvollisuusajalta, mutta nyt ei ollut aikaa tehdä tuttavuutta, sillä tilanne oli vakava.

Selostaessani virallisesti Lager- löf'in lähettämän tiedon tilantees- ta, sain vietäväksi käskyn, joka piti vielä toistaa: — Joukot vedetään ta- kaisin metsän suojaan, uutta ryh- mitystä varten. Tähän päättyi tie- tääkseeni jo kolmas vastaiskuyritys ja tämäkin vaati raskaat uhrinsa. Kaatuneitakin kävi kuorma-auto häkemassa lähes täyden lastin.

Yön aikana oli oma pataljoonam- me siirtynyt Saaprusta Keljan loh- kolle ja aloitti vastahyökkäyksen rannan valtaamiseksi takaisin 27 päivän aamuna klo 9.30 johon myös osallistuimme menestyksellisesti, sillä olihan meillä maasto tuttua, vihollinen tiedossa ja tarkistusam- muntakin suoritettu yöllisessä tais- telussa.

Pataljoonamme hyökkäsi päivä- aikaan aukealla, rantaan viettäväl- lä rinteellä, jossa oli vielä oma piik- kilankaeste ylitettävänä ja viholli- nen tulitti asemista konekivääreil- lä, tykistö suorasuuntauksella Su- vannon yli Lapinlahdesta ja hävit- täjät tulittivat jatkuvasti ilmasta käsin... Ei siksi ollut ihme, että pataljoona kärsi murheellisen suu-

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoit- taessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kai- kissa raha-asioissanne.

ren tappion. Kaatuneita 50 kymmentä ja haavoittuneita 65. Kaikkien hyökkäykseen osallistuneiden johtajien oli luovutettava tehtävnsä varajohtajalle, joko kaatuneena tai haavoittuneena. Tämä vielä osaltaan hidasti hyökkäystä, mutta iltaan mennessä oli kumminkin asemat vallattu takaisin, erästä sivussa olevaa pesäkettä lukuunottamatta. Jonka myöhemmin käsikranaattiryhmä vaiensi. Jouduin käymään tuon käsikranaattiryhmän mukana vallatuissa asemissa. Siellä oli surkea näky: Oli aseita sokin sokin ja kaatuneita kasoittain, kaivanto aivan täynnä.

Valtauksen jälkeen pataljoona siirtyi Vilakkalaan. Heittimet jäivät edelleen varmistukseen.

Taistelut oli nyt tauonneet ja heittimiehet säilyneet kuin ihmeen kautta tappioitta, vaikka toimivatkin koko ajan avomaastossa, sirpalekuoppia lukuunottamatta ja kovan tykkitulun alaisina, sekä hävittäjien ahdistamina.

Pääsimme nyt onneksi majoittumaan alivuokralaisina paikallisten joukkojen korsiin, kun vihollinen alkoi kostopommituksen lentokoneista, jota kesti useita päiviä ja ulottui laajalle alueelle. Hävittäjät lisäksi tulittivat kaikkea liikkuvaa.

Kunnes alkoi välillä rauhallisempi aika.

Pääsin eräänä lumisateisena päivänä käymään kotona Vilakkalassa, naapurin pojan Heikki Revon kanssa.

Kylää oli kovasti pommitettu.

Osumia oli tullut kotini seinustalle ja puimalan lähelle ja tehneet omat tuhonsa. Sisällä oli täydenäntä hävitystä ja sekasortoa suomalaisen sotilas. Samoin naapurissa Revolla, jossa vielä joku sotaurho oli näyttänyt rohkeutensa ja tehnyt tarpeensa tuvan lattialle, näin häväisten talon, jonka kaksi poikaa olivat kuolemaansa saakka puolustaneet! Samoin tuon häpäisijänkin kotia. Joka ehkä näillä suurilla uhrauksilla säästy tuholta.

Keljan taistelun jälkeen pojat vahvistivat omaa aseistustaan automaattikiväärein ja toiseen heittimeen saatiin puuttuva vastalevykin sotasaaliina. — Joten olimme taas entistä ehomassa kunnossa aseistuksen puolesta.

Mutta nyt alkoivat muut harmit. Asuessamme hikiessä korsiin alkoi ilmestyä täitä jo likaisiksi käypiin vaatteisiimme.

Hevosmiehet pääsivät muuttamaan pois täältä rintamamajoituksesta Vilakkalaan seppä Heikki Meskasen betonikellariin. Talon saunan ollessa lämmitettävässä kunnossa aloimme käydä öisin saunassa ja kun huoltokin alkoi toimia, niin syöpäläiset karkkosivat.

Tulenjohtue siirtyi tykistön tulenjohtueen yhteyteen ja muu miehistö rakenteli asemia. Tammikuun 27. päivänä aloimme kaivaa korsi-kuoppaa, jossa käytime apuna vi-

hollisen ampumia kuuden tuuman suutareita, joita pojat hakivat kelkalla tarpeen mukaan! Seiniksi toimme Vilakkalasta puhdasseinäisen vaateaittarakennuksen. Korsi valmistui helmikuun alkupäivinä ja muutimme siihen asumaan. Pian korsiimme poikkiesi pataljoonan pastori Veikko Vapalahti pitämään hartaushetkeä ja ikäänkuin vihkimään korsiin käyttöön.

Emme kauan saaneet nauttia työmme tuloksesta ja elellä uudessa korsiin, vaan meidät siirrettiin 7. päivän iltana jo pois paikalta. Tilalle tuli ”posliinipataljoonan” miehiä. Nimitys johtui siitä, että heillä oli kaikki varusteet puhtaan valkoisia.

Kalervo Viskari

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI - PUH. 935 - 81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Mamka ja Papka

Harva on enä elossa, joka muistaa vanhaa harmaata kaksikerroksista taloa maantien ja Vuoksen laivarantaan menevän tien kulmassa. Se oli ulkoapäinkin salaperäisen romanttinen. Tuuheat puut, sireeni-ruusuja spireapensaat erottivat sen pölyisestä tiestä peittäen talon vihreään verhoon. Talo oli rakennettu silmällä vitäen aikanaan Pietarista kotoisin olevia kesävieraita. Kun yhteys katkesi jäivät talon vanhan puolen yläkerran kalustetut huoneet vakituisesti asumattomaksi, sillä alakerrassa oli tilaa liikaakin Jermalajeffin vanhuksille. Uudemman puolen yläkertaan oli myös tehty muutamia keittiöhuoneita, joissa oli asukkaita aina talon tuhoon saakka. Koko kompleksin paloi maan tasalle muistaakseni v. 1929.

Palon jälkeen vanhuksat rakensivat uuden, pienen talon kauemaksi tiestä, jossa asuivat talvisotaan asti.

Minun muistoni pyörivät vanhan talon ympärillä. Vanhempieni eläessä vierailimme usein heillä Myllytorpastakin käsin. Kerran noihin aikoihin sain heiltä lahjaksi kauniisti kuvitetun venäjänkielisen Uuden Testamentin. Se oli kaunis kirja ja olin iloinen.

Vanhempieni kuoleman jälkeen Olga Frantsova, niinkuin hän tahtoi itseään kutsuttavan, oli hyvä ja ystävällinen, lohduttava henkilö alakulaisen nuoruuteni aikoina. Hän piti minua sukulaisenaan, vaikka olin sitä hyvin väärän koulun kautta. Olgan veli oli naimisissa äitini serkun Annan kanssa, mutta hän oli hyvin sukurakas ja kietoi minut lähipiiriinsä. Olga Frantsovan isä Frantz Carlson oli käsitykseni mukaan Raudun Summan hoviherroja, joka tapaukses-

sa Olgan äidinkieli oli saksa. Venäjä oli koulukieli ja ranskaakin osasi. Suomen kieli oli Raudun ja Sakkolan murteiden kaunista, sointuvaa sotkua.

Nyt näin vuosikymmenien jälkeen arvostan hänen vaikutustaan Saksankielen ymmärtämisessä. Kun olin alkanut koulussa tutustua tuohon vaikeaan, täsmälliseen kulttuurikieleen, oli Olga haltioissaan ja puhui minulle saksaa. Ymmärsin minkä ymmärsin, lopun panin arvaamalla. Pääasia oli, että hän sai puhua rakasta kieltään. Minulle oli siitä paljon hyötyä, kun kuulin kielien sointua ja itsekin uskalsin sanoa sanan silloin toisen tällöin. Kieli alkoi elää.

Olga kertoi myös hauskoja tarinoita, kuinka ranskankieli oli arvostettu ja suuren hienouden merkki Venäjällä hänen nauruudessaan. Ja tietysti vitsiniekat tekivät siitä pilkkaa ja olivat keksineet tai ehkä kuulleet värssynpätkiä, joihin oli sotkettu venäjää ja ranskaa. Olga opetti noita värssyjä minulle. Yhden muistan vieläkin — yritän saada sen paperille suomalaisin kirjaimin.

Kaksi siskosta tarinoivat, ensimmäinen sanoo: ”Regardee ma sceer sestritsa, kell schzoli idät garson!” Katso rakas sisareni mikä kaunis poika).

Toinen lisää ”Regardee kak on tantzujat ekutee kak on pajät” (Katso kuinka hän tanssii, kuuntele kuinka hän laulaa).

Vitsaillessa ja nauraessa oppi aina jotain ja oli iloa. Kun jouduin viettämään kesälomia Käpinmäellä oli minulla tapana juosta Raaskan kujasia ja metsäniittypolkua suoraan Jermalajeffin talon kohdalle. Seurusteluhetket varjoisella avokuiustilla ovat elävästi säilyneet muistissani. Kotioloissa Olgalla oli

aina yllään harmaa kotitakki ja harvoin häntä muualla näinkään. Hän oli koti-ihminen ja on säilynyt mielessäni harmaana, herttaisena ihmisenä, joka aina oli varustanut ihanan makupalan tuloani varten.

Kaikki, näin kaukaisen ajan takaa tuntuu enemmän legendalta kuin tosielämältä.

Olga Fratzovna, joka vanhanakin oli viehättävä, oli nuoruudessaan kaunotar. Sulhasiakin oli ollut paljon, mutta Aleksej oli se oikea. ”Ljubot nje kartoschka, nje brosis zu akoschka”. Rakkautta et viskaa kuin perunaa ulos ikkunasta, oli Olgan tapana sanoa.

Ja kyllä Aleksej pitikin häntä kuin kukkaa kämmenellä. Itse hän teki kaikki raskaat työt kodissa, senjälkeen kun eivät palkanneet kotiapulaista. Aleksej hoiti karjan, jopa lypsikin, mikä oli harvinaista ainakin Karjalassa noihin aikoihin.

Namka ja papka niinkuin he toisiaan kutsuivat olivat aina herttaisia toisilleen, vaikuttivat onnellisilta ihmisiltä.

Mutta oma murheensa oli heilläkin. Ainoa tytär Sofia avioitu epämieluisasti ja vaikka hän asui niin lähellä kuin Pölläkkälässä, niin eivät vuosiin tavanneet. Olga Frantzorna suri tapausta ja vihdoin sopu sitten tulikin ja vävystä saivat hyvän ystävän. Vävy kuoli nuorena ja Sofia avioitui uudelleen. Kun ihmettelin, että kuinka niin rakas mies tuli korvatuksi niin nopeaan. ”Olin niin onnellinen ensimmäisessä avioliitossa, että uskalsin yrittää uudelleen”, oli Sofian vastaus.

Ajat vierivät. Harvoin tuli viime aikoina enää käytyä Jermalajeffeilla, sillä aika ei riittänyt omien askareiden suuretessa.

Tuli sitten talvisota. Kun tiedustelin vanhusten kohtaloa, niin sain kuulla surullisen tarinan: Yhdessä olivat lähteneet hevosella pakoon ja kun Aleksej sitten pysähtyi jossain määränpäässä, ei Olga enää ollut

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

Perinne elää ja siirtyy eteenpäin.....

Virkki-käsityömuuseumissa on ainutlaatuisen kauniita karjalaisia käsityöitä ja käsityöineuvos Tyyne-Kerttu Virkin eri maista kokoamia, perinteistä käsityötaitoa edustavia esineitä. Mielenkiintoinen museo-osasto niveltyy riidattomasti Vokki-Virkin nykyaikaista ja yksilöllistä tekstiili- ja käsityötaitetta tarjoavaan myynti- ja näyttelyosastoon. Yhdessä ne luovat sykkähtävät puitteet mitä erilaisimmille kulttuuritapahtumille ja näyttelyille, joilla tuetaan käsityömuuseon toimintaa.

SYYSKAUDEN avajaiset pidetään vuosittain 18. 9. Tyyneen päivänä, nimipäiväperinteiden merkeissä. Tapahtumaan sisältyy tavanmukaisesti myös "Kiviniemen markkinat", osa sakkolalaista perinnettä, tosin uusitusmuodossa. Markkinapäivänä herkuteltiin mm. piirakoilla. Kirpputorikin oli saatu aikaan kamreeri Irja Turusen jäämistön lahjoituksilla: vaatteita, taloustavaroita ja muita esineitä. Il-

reessä Aleksej lie nukahtanut eikä huomannut Olgan putoamista kyydistä. Poissa oli ja Luoja vain tietää mitä hänelle tapahtui. Tuollainen loppu on mitä ikävin, niin se oli kai hänelle määrätty.

En saanut yhteyttä Sofiaankaan ja sitten asia jäi unohduksiin, niinkuin on tavallista tässä maallisessa vaelluksessa.

Nyt, asuen täällä kaukana entisiltä seuduilta, muistaa kaiken hyvin. Yhä kaikuu korvissani Olga Fratzovnan sointuva ääni, kun hän harmaaseen puutarhaporttiin nojaten huutelee ja vilkuttaa minulle: "Auf Wiederschen Liebchen" "Auf Wiederschen", huusin pujahtaen veräjältä polulle. Ehkä vielä tavaataan?!

Klaudia Pelkinen

taa vietettiin rattoisasti eri taiteilijoiden esittäessä vapaata ohjelmaa.

TEKSTIILIOPETTAJA IRMA VERIÖN ERIKOISNÄYTTELY avattiin 3. 10. ja oli esillä koko loka-kuun ajan. Näytteillä oli kansanomaisia puseroita, myssyjä ja kirkkaita pirtanauhoja. Uutta ja persoonallista tyyliä edustivat ihastuttavat ja juhlat neulotut, kukka-aiheiset hameet ja huivit. — Yleisötilaisuudessa taiteilija Veriö esitti työnsä näkymiä Lapista, kansanomaisia vyöntekotapoja jne.

LAPSENVUODEN TAPAHTUMA 23. 10. sai perinnesisältöä sekä lasten, että aikuisten esittämästä ohjelmassa. Poronlahden päiväkodin 3—6-vuotiaat esiintyivät iloisina ja luontevina lastentarhanopettaja Liisa Säyrän ohjaamina. Laulut ja leikit kertoilivat entisajan lasten leikkitaivoista, olipa mukana joitakin "ikivihreitä" leikkejä, jotka sukupolvien ajan ovat säilyneet leikkikelpoisina tämänpäivänkin lapsille. — Musiikin opiskelija Tuula Huttunen soitti suomalaisia kansanmusiikkia harmonikalla oppilaansa kanssa. Toimittaja Liisa Lääveri, itse Äyräpään tytär, avasi kuulioloille asiantuntijan "aarreakun", josta hän otti esille nimenomaan karjalaisia, pehmeäsointisia tuutulauluja, lauloi niitä sydämeenkäyvän herkästi sekä valotti näiden säkeitten ja erilaisten leikkien taustaa. Kokonaisuudessaan ilta oli lasten iloisuuden sävyttämä ja osoituksena siitä, että perinne elää ja siirtyy eteenpäin.

MERIKANTO-MATINEA 27. 10. oli koonnut Vokki-Virkkiin useita musiikin ystäviä. Merikannon aina tuoreet ja tunnelmalliset laulut soivat kauniina Kaarin Haarttin ja Anna-Maria Louhon esittiminä heidän tulkitessaan säveltäjän tunnetuimpia lauluja, kuten "Päivä pais-

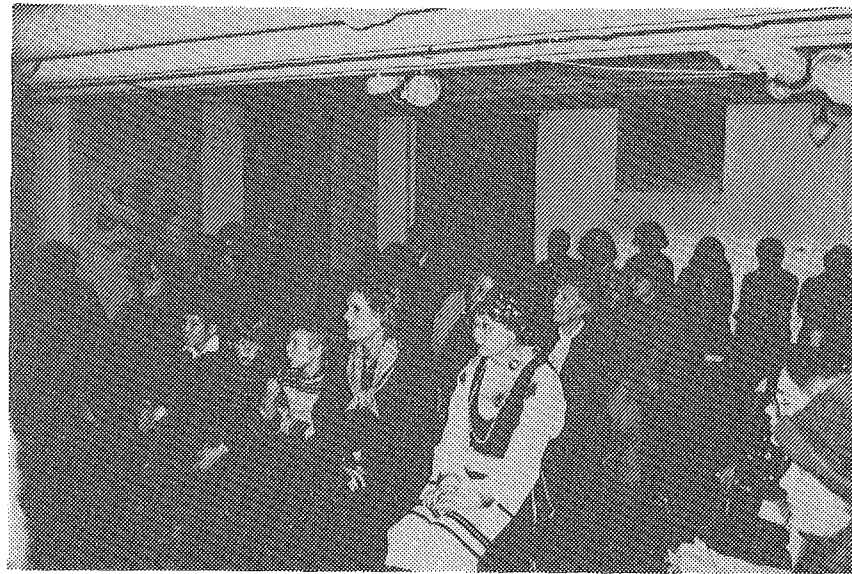
taos heilien" ja "Lasten taru takka-valkealla". Hilkka Sonninen säästi taidolla esiintyjä, jotka ohjelman- sa päätteeksi lauloivat duettona nöyrää kiitollisuutta henkivän "Kiitos Sulle Jumalani". — Yksinlulunopettaja Kyllikki Ala-Härkönen kertoi Oskar Merikannon elämäntyöstä, hänen merkityksestään aikansa suosituimpana säveltäjänä, eräänä Suomen musiikkielämän uranuurtajana. Kertojalla oli ollut henkilökohtainen onni saada laulaa Merikannon säestämäänä.

KUUSENKORISTAJAISET vietetään Vokki-Virkissä aina 30. 11., jolloin myös joulunäyttely avataan. Paitsi joulun merkeissä vietettävää iltaa, keskittyivät tällä kertaa ajatukset marraskuun viimeiseen päivän tapahtumiin neljäkymmentä vuotta sitten, kansamme olemassaolon kannalta historiallisesti merkittävään ja unohtumattomaan aikaan.

Joulutunnelmaa loivat pihalla liekihtivät kynttilät ja joulukuuset. Sisällä tulvi vieraita vastaan joulun tuoksu: joulukuusi, joulujuoma, piparkakut. Vieraat saivat tervehdyksenä punaisen sydämen, jokaisessa niistä oli jokin lause. Kun kuusta koristettiin, sydämet ripustettiin oksille ja ne palautuivat omistajilleen tammikuun 15. vietävissä kuusenkaristajaisissa.

Illan johdattajana ja hengen luoja oli luonnollisesti käsityöineuvos Virkki. — Ohjelma koostui monista hyvistä esityksistä. Kauppa- korkeakoulun salskeat pojat kuorolauloivat joulumielisesti, Nurmi-järveltä vierailleva oppilastrio soitti sydämiin, ja opettaja Aune-Mari Kairinen esitti kokoamansa herkän runosikermän: "Sytytän kynttilän", isänmaan, lapsen, joulun kynttilän.

Joulunajan alkamisen merkiksi tuotiin tupaan iso, vastaleivottu

Kuusen koristajaiset 30. 11. 79 Vokki-Virkissä. Vasemmalla sisarukset Tyyne-Kerttu Virkki ja Mirja Meloni. Taka-alalla kirjailija Eeva Kilpi, rouva Pirkko Gallen-Kallela, ekonomi Matti Vauhkonen, taiteilija Inka Vallinoja ym.

leipä lyhteinen. Tuomas, leivän tuoja kysyi: "Saako joulu tupaan tulla, suuri juhla lattialle?" Talon emäntä (toimitusjohtaja Martta Ritvanen, emännän asuun pukeutuneena) toivotteli kotoisasti: "Tule meille, Tuomas kulta, tuoppa joulu tullessasi." — Kuusi koristettiin, laulettiin, leikittiin, arvottiin. Tuomas, taiteilija Liisa Vallinoja, johdatteli kuusen koristamisessa. Laulujen säästyksestä huolehti ekonomi Mirja Meloni.

Kirjailija Eeva Kilpi oli illan vieras. Hänen esityksensä kosketteli meitä jokaista. Hän muisteli sitä marraskuun viimeistä päivää kotikarjalassa, Hiitolassa, jolloin "lapsuus rysähti kokoon ja sirpaleet sydämeen," kuten kirjailija sanoi ja jatkoi: "Niitä sirpaleita on Karjalan heimo koteloituneena kantanut sydämessään läpi vuosikymmenien." Vaikeissa vaiheissa ovat karjalaiset kuitenkin pystyneet säilyttämään elämänsä ja yllättävällä tavalla selvinneet heitä kohdanneista suurista muutoksista. — "Tämä ei ole vain karjalaista joustavuutta tai hilpeyttä, vaan mielen lujuuksi ja sitkeyttä, t'otesi puhu-

ja, ja lisäsi: "Karjalaisuus elpyy, se on elävänä keskellämme, se elähdyttää myös meidän lapsiamme." Kirjailijan esitys sai monen silmän kyyneltymään. Joukossa oli useita karjalaisia, jokainen omine muistoineen ja kokemuksineen. Kukin oli omalta suunnaltaan joutunut evakkotaipaleelle epätietoisena paluusta, samaa olivat kokemassa niin aikuiset kuin lapsetkin.

Tyyne-Kerttu Virkki oli lähtenyt evakkotaipaleelleen Koivistolta, jossa oli aloittanut kotiteollisuuskoulun toimien sen johtajana ja opettajana. Ei tiennyt minne Sakkolassa oleva kotiväki oli joutuut siirtymään.

Kaikille tulvahtivat mieleen muistot sieltä, missä karjalaisten juuret ovat.... Ihmiset etsivät juuriaan, alkuperäänsä, turvallisuutta. Etsivät nekin, joilla ei ole muistoissa Karjalan kauneutta eikä siellä elettyä lapsuutta. Karjalaisten ei tarvitse etsiä, he tietävät ja heidän sydämensä tuntee, missä heidän juurensa ovat... Mutta karjalaiset eivät elä vain muistoissaan ja muisteloissaan. He ovat lannistumattomien voimin olleet jälleenrakenta-

massa maataamme, antaneet väriä ja elämää maamme joka kolkkaan, iloa ja lahjakkuuttaan.

Tuona iltana sytytimme kynttilän.... kiittäen menneiden sukupolvien työstä, uskoen oman toimintamme rauhaa rakentavaan ja ylläpitävään tahtoon ja voimaan sekä luottaen nuorisomme kykyyn luoda uutta ja kehittävä yhteiskuntaamme jokisen yksilön ja isänmaan parhaaksi.

Ja yleisö lauloi sydämestään: "Kotimaani on Suomi".

Siiri Valli

Kuolleita

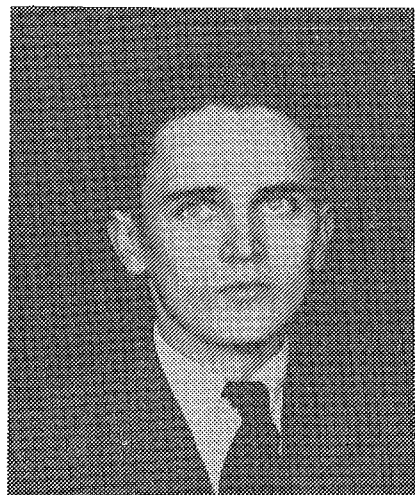
Lyyti Sirén, ent. Loponen o.s. Podushkin syntyi 2. 10. 1896 Raudussa, kuoli 10. 7. 1979 Valkeakosken sairaalassa. Hän asui Sakkolassa, ensin kirkonkylässä 1923—27 ja Riiskassa 27—39. Vimeinen kotipaikkansa oli Toijala.

Hugo Jalmari Anttila synt. 14. 11. 1901 Valkjärvellä, kuoli 11. 12. 1979 Tampereella. Hän on asunut useita vuosia myös Sakkolan Kiviniemessä. Aikaisempi kotipaikkansa oli Lempäälä.

Hilkka Helena Suikkanen o.s. Virkki syntyi 23. 11. 1910 Sakkolassa, kuoli 2. 12. 1979 Lempäälän terveyskeskuksessa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi ja viimeinen kotipaikkansa Vesilahti.

Ester Kuparinen o.s. Jylhä synt. 2. 7. 1903 Saarijärvellä, kuoli 26. 12. 1979 Lempäälässä. Hän oli Sakkolan Petäjäjärven piirin viimeinen kättilö ennen talvisotaa. Myös Lempäälässä hän oli sakkolalaisten joukossa toivottu ja suurta luottamusta nauttinut henkilö. Hän hoiti kättilön virkaa myös Lempäälässä.

Sirpa Anneli Mellin o.s. Kuparinen synt. 18. 1. 1941 Tampereella, kuoli 5. 12. 1979 Maltalla. Hänen vanhempansa ovat Sirkka ja Lauri Kuparinen Sakkolan Lapinlahdesta.

Eino Rauvalan muistolle

Hän oli monessa mukana, eikä nyt enää ole.

Eino syntyi Sakkolan Karholan kylässä 15. 10. 1912, pienviljelijä Vihtori ja Anna-Marian esikoisena ja hän kuoli jouluaattona 1979. Siunaus tapahtui, vainajan toivomuksesta, pienen saattojoukon läsnäollessa.

Tunnen paljon Einon lapsuutta

ja nuoruutta, koska kasvoimme ja leikimme samoilla Karholan kunnilla, joskin hän muutamaa vuotta nuorempana.

Kun leikimme yhdessä, hänellä oli ideat. Yhdessä rakennettiin leijat ja leikkiauto, jossa oli puupölkystä sahattu ohjauspyörä eli "ratti". Teimme myös patoamalla Silta-lanojan puropahasesta uimalammikkoomme "uimalaitoksen" jossa oli oikein hyppytelineetkin! Mitä vahinkoa siitä koitui maanviljelykselle on kokonaan eri asia.

Eino sairasteli paljon. Jo lapsesta hän joutui kulkemaan lääkäriltä lääkəriin apua saamatta, kunnes pääsi Kirvun parantolaan ja palasi parantuneena kotiin! Sairaus päättyi, mutta invalidiksi hän jäi näistä vammoistaan.

Kaikesta huolimatta hän halusi elää! Kansakoulun jälkeen hän kävi kaksi vuotta Viipurin musiikkiopistoa ja näin hänestä tuli muusiko, jonka orkesteri tunnettiin kaikissa Kannaksen kunnissa.

Kansansoittajat "vetivät" korva-kuulolta, mutta hän soitti nuottien mukaan.

Pätevyys oli rohkeutta ja hän uskalsi lähteä koittamaan siipensä kantavuutta. Ensin Viipuriin ja sitten Helsinkiin, jossa vaikuttaa yli neljäkymmentä vuotta. Hän opetti musiikkikoulussa ja autokoulussa, kunnes vaihtoi taksiautoilijaksi, jota tointa hän hoiti vielä eläkepäivilläänkin, joskin vain työpöydän takaa, koska sai tyttärensä kautta autoonsa pätevän ajomiehen.

Lapsuuden ystävää ja naapuria suuresti kaivaten.

Väinö Tenkanen

Muusikko, taksiautoilija

EINO RAUVALA

synt. 15. 10. 1912 Sakkolassa
kuoli 24. 12. 1979 Helsingissä

Siunaus toimitettu

Suremaan jäivät
puoliso ja tytär perheineen,
sekä suuri ystäv- ja tuttavapiiri

Vuosia täyttäneitä

80 vuotta täytti 11. 12. 1979 Hilda Lemmetti o.s. Kallonen Punkalaitumella.

80 vuotta täytti 12. 12. 1979 Loviisa Elisabeht Kurikka o.s. Koppanen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Luprikkala.

80 vuotta täytti 31. 12. 1979 Hilma Nuora o.s. Karonen Nokian Joenpohjassa. Hän on syntynyt Sakkolan Sipilänmäellä, mutta avioliiton solmittuaan kotikyläksi tuli Petäjäjärvi. Hän on vielä hyvissä sielun

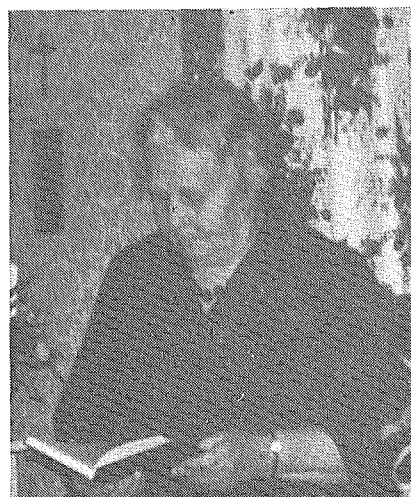
ja ruumiin voimissa, ikäänsä nähden.

80 vuotta täytti 1. 1. 1980 Anna Maria Makkara ja veljensä Juho Makkara samana päivänä 75 vuotta Ruoveden Ruhalassa.

80 vuotta täytti 6. 2. 1980 Iida Jääskeläinen o.s. Haikonen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä.

75 vuotta täytti 16. 12. 1979 Toivo Kuisma Lappeenrannassa. Hän on syntynyt Kivennavalla, mutta asui vuodesta 1919 aina talvisotaan asti Sakkolan Kiviniemessä.

75 vuotta täytti 2. 1. 1980 Alma Kallonen o.s. Ikävalko Toijalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lapinlahti.

80 vuotta täytti 30. 11. 1979 emäntä Ida Maria Kerminen o.s. Leppänen Huittisten Suttilassa. Entinen kotipaikka Sakkolan Kelja.

75 vuotta 17. 2. 1979 kapt. evp. Aapo Repo Hämeenlinnassa. Hän on syntynyt Metsäpirtin Saaroisissa, mutta asui v. 1928 talvisotaan saakka Kiviniemessä.

75 vuotta täytti 18. 2. 1980 Eliina Nuora o.s. Uosukainen kodissaan Toijalassa. Hän on syntynyt Kiviniemessä.

Eliina Nuora oli nuoruusvuosihaan mukana Kiviniemen nuorisoseuran Laulajien toiminnassa. Hänet tunnettiin hyvänä tunne-osan näyttelijänä ja kuorossa sopraanon laulajana.

Solmittuaan avioliiton perhe ja lapset ottivat ajan koti-äitinä. Karjalaisuus on kodissa säilynyt. Sakkola-juhlat, omaisten tapaaminen rikastuttavat elämää omassa kodissa, lapset ja lastenlapset ilahduttavat käynneillään...

Takana on eletty monivaiheinen elämä. Onnen ja menestyksen päiviä toivomme edeleen jatkuvan.

H U.

70 vuotta täytti 12. 1. 1980 sotilasmestari Eino Ukkonen Helsingissä. Hän on syntynyt Metsäpirtin Kirvesmäellä. Hän toimi Kivesmäellä Metsäpirtin sk:n kyläpäällikönä ja oli puolustusvoimien vakinaisessa palveluksessa vuoteen 1955.

70 vuotta täyttää 22. 2. 1980 maa-

larimestari, isännöitsijä Urho Räikkönen Tampereella, ent. kotipaikka Kiviniemi. Eläkepäivään hän viettää harrastellen ulkoilua, voimistelua, kuorolaulua ja askartelua.

60 vuotta täytti 3. 1. 1980 Niilo Vuottilainen Lempäälän Moisiosion Ruskea-ahteella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lupra.

60 vuotta täytti 23. 12. 1979 Saima Uusitalo o.s. Kuuppo Vammalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Vilakkala.

60 vuotta täytti 23. 12. 1979 Lauri Lamppu Valkeakoskella. Hän on syntynyt Sakkolan Ojaniemessä. Valkeakoskella hän on toiminut turpiinin hoitajana. Harrastuksena on urheilu ja hän on kuulunut eri urheiluseurojen johtokuntiin. Myös ollut nyrkkeilyvalmentajana ja nyrkkeilytuomarina toimii edelleenkin. Hän osallistui molempiin sotiin ja haavoittui kaksi kertaa ja on sotainvalidi. Kuuluu Sakkolan invalidikerhon johtokuntaan.

50 vuotta täytti 22. 1. 1980 Ilma Mäkinen o.s. Ollikainen Lempäälässä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi. Hän on käynyt Petäjäjärven emäntäkoulun ja ollut uutusterasti mukana Nuoris- ja Karjalaseurojen toiminnassa.

50 vuotta täytti 24. 1. 1980 Elvi Portaankorva o.s. Anttonen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Luprikkala.

50 vuotta täytti maanvilj. Pekka Pitkänen 29. 12. 1979 Huhtamosa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

50 vuotta täyttää sunnuntaina 2. 3. 1980 talonmies, kihlakunnanoiden lautamies Unto Jortikka Kangasalan Suoraman koululla. Hän on syntynyt Sakkolan Kaarna-joella, vanhemmat Eva ja Simo

Jortikka. Yli 30 vuotta sitten tapahtunutta kotiutumista Kangasalle edelsi kaksi lähöä Sakkolasta ja lukematon määrä muuttamista paikasta toiseen. Alkupääomana uudessa kotikunnassa alkavaa taivalta varten olivat kaksi tyhjää kättä, karjalaispojan sisu ja halu tehdä työtä valikoimatta tehtäviä. Vapaa-ajan harrastuksista on mieluisin musiikki, erikoisesti kuorolaulu Tampereen Työväen mieskuorossa ja vastaperustetussa Kangasalan Työväenlaulajien sekakuorossa.

Merkkipäivänä on Suoraman koulun ruokasalissa koko päivän pannu kuumana.

Uusia ylioppilaita

Kari Tapio Ahonen pääsi ylioppilaaksi Lappeenrannan Kimpisen lukiosta 30. 11. 1979. Äiti Jenny Ahonen o.s. Nuora Sakkolan Haitermaa. Isä Ismo Ahonen Lappeenranta.

Itsenäisyyspäivän kunniamerkit

Suomen Valkoisen Ruusun 1 mitali kultaristein liikkeenharjoittaja Martti Sarilo Säskylä. Ent. kotikylä Sakkolan Kiviniemi.

Sakkolan sotainvalidit ja veteraanit!
Kerho pitää

vuosikokouksen

Ikaalisten Terveyskylpylässä 15—16 päivänä maaliskuuta 1980 alkaen klo 12.

Temme yhteisvarauksen majoituksesta, kun otat yhteyden puhelimella 931/175 706 helmikuun 15. päivään mennessä.

Matti Karonen

Suvanto-Säätiön

lahjoittaman kiertopalkinnon Hämeen viestiin voitti Ikaalisten Urheilijat, ja näin sai vuodeksi haltuunsa pokaalin B-sarjan voittajana. Viestin ankkurina hiihti naapuripitäjän poika MATTI Pitkänen.

SOVINNOS ON SORJA OLLA

Syksy synkkä ja sotainen neljäkymmentä ajast'aikaa kun rauha rajalta rikkui Karjalasta Kannakselta. Mieron tielle mitteloöhön joutui joukko joulun alla. Karja kahlas lumessa, hangen päällä harhaeli. Paukkui pakkaneen palona, sotasoihdut päälle syöksyi, kaaos kauhia tavoitti, rauhan ratkoivat kranaatit. Kuin oisi Herra jo hylännyt, tuomiolle tuonut kansan. Karjalaiset kadottanut, sodan jalkoihin sotkenut.

Armon antoi kun aneli heimot heljät Suomen maassa. Yhtehen yhytti kaikki sovinnossa suorimahan saman kansan kaikki lapset. Vaikka viidennes viassa ilman kattoa vaelsi mieron tietä mittasivat, evakossa eksyksissä. Siitä siunasi Jumala koko kansaa kasvatteli, yhtä mieltä ymmärrystä yhäti yleni kansa.

ruoho jo rauhassa kasvoi.
Taakka ratkesi kevääksi;

Vuosi vierähti vihatta rauhan töissä rattoisasti. Viimein jo naapurit narisi toisiansa jo toruivat, vihasivat vimmoissansa. Siinä sotkivat sivussa Suomen pienen pikkaraisen. Sotahan sortuivat kaikki. Moneksi vuodeksi vaelsi miehet miekan armon alla. Sinne sortui suuri joukko viimeiselle matkallensa. Toiset haavoissa kovissa vielä vierivät verissä.

Jos ois onnea osana suuren Luojan siunausta, ettei ilmoisna ikinä enää sortuisi sotahan kansa kalevan heimon minkään vieraan vallan kanssa. Saisi rauhassa rakenta ystävyyttä ympärille. Sovinnos ois sorja olla, kaunis rauhassa rakentaa.

26. 11. 1979

VOKKI-VIRKKI käsityötä ja taidetta KÄSITYÖMUSEO

Merikannontie 3 00260 Helsinki 26.
ark. 11—17. VIRKKI-KÄSITYÖMUSEON tapahtumat 1980: 19. 2. LASKIAISRIEHA klo 17.30. Lehtori Irja Seppänen-Pora kertoo kannakselaisista laskiaisruuista ja kirjastaan "Apposkaalista mantsikkamöllöön".
29. 3. VIRPOJAISET: Virvotaan ja opetellaan virpolukuja klo 15.30.
27. 4. KEVÄT KEIKKUEN TULEVI: KARJALATALOLLA klo 14.30. Arvokas ohjelma. Esitellään karjalais-kannakselaista pukuja ym. Kannatusmaksu 15,— mk.
Järjestää Virkki-Käsityömu-
seon Ystävät.

Menneet kuvat

Vanha mummo, harmaahapsi istuu yksin mökissään.
Etusormi pöytää napsi.
Kissa ainut ystävänsä.

Ikkunalla pieni kukka,
katse ylittääpi sen.
Nutturalla mummon tukka,
otsan ilme seesteinen.

Mummo katsoo ikkunastaan
— näkemättä maisemaa —
kuvaa, joka oikeastaan
on jo jäänyt aikain taa.

Kuvaan lapsuusmaisemasta
liittyy koti, pihapuu.
Siellä, siellä, siellä vasta
vanha sydän rauhoittuu.

Siellä oli onnen leho,
siellä nuoruus, rakkaus.
Sinne jäi se kaihon kehto,
sinne usein kaipaus.

Siellä oli olo lämmin,
siellä maakin makeaa.
Siellä maku toinen mämmin
— nyt on elo ankeaa.

Huokaellen katse siirtyy
pikkukukkaan kukkivaan.
Nuoruuskuvat mieleen
piirtyy,
kasvaa kaipuu Karjalaan.

Laulun sanat kissa kuulee;
Oi, jos sinne minäkin...
— syliin kutsuksi sen luulee
... vielä kerran pääsisin.

Mummo ottaa kissan syliin,
alas painuu vanha pää.
Näin on tosi, näihin kyliin
vanhus muukalaiseks' jää.

Maa on sama, sama kieli,
täällä on nyt isänmaa.
Vaikeasti vanhan mieli
menneitänsä unohtaa.

Reino Tuomela

Huuhkan poika

Matti pisti kirveen vyönsä alle ja lähti kävelemään suden jälkeen. Helposti hän sen tavoittikin, mutta miehen pyrkiessä sivulle pään ulottuvilla, käänsi hukka aina suuntaansa antamatta tilaisuutta iskuun. Näin kahlaten, toinen uhkasi, toinen väisti, olivat taistelijat kampineet jo hetken metsäistä palletta. Silloin tuumasi mies: "Huimaisen häntä sivuille tällä pyssyn perällä!"

Laksahitivat suden hampaat Mattin nenän edessä ja kuuma hengitys löyhähti hänen kasvoilleen, pedon lähtiessä kävelemään edelleen. Pysyn perä jäi retkottamaan liipasin raudasta kuin varstan terä.

— Päivä se on huomennakin. Ei käy sääliksi jos yön mitan läsit, kituu tuo ihminen toisinaan vuosittain, mietti Matti-ukko, palaten Juhanan luo.

Tyytyväisinä ajon tulokseen saapuivat Kourun miehet aamuyöllä talolleen.

— On taas pari petoa vähemmän, ja kolmas kohta saadaan, virkkoi-

vat miehet kyselevälle kotiväelleen. — Ja löysimme tuolta Lappilan ranalta karkulaishevosenkin rekineen. Siellä seisoi päin palletta kuin voki, ohjakset pehkoon tarttuneina, kun ei liene Huuhkan hevonen.

— Voi, voi nyt ne ovat susien suussa tyttö ja poika!

— Ken tiennee. Ei ole ihme, vaikka niinkin olisi, on siellä suden jälkeä kuin virsun kirjaa!

Kourun ukot kävivät tyytyväisinä lepäämään hyvin eletyn yön vaivois-

ta ja vielä tyytyväisempinä siitä, että saivat hevosjutullaan eksyttää hovilaista.

— On Tenikalla paremmin aikaa parannella nenäänsä, kun ei ole selvillä jäljillä, myhähti Juhana veljelleen heidän astuessaan perätupaan makuulle.

Iltapuolella samana päivänä jakoi Saaroisista palaava Holma kuormansa kahtia, siojittaen puolet Huuhkan rekeen. Niin joutui hevonen rahtilaisten mukana omistajalleen Niittyrannalle, mutta samalla kulkeutui kotiin sellainen ikävä viesti, että poika ja tyttö ovat susien suussa.

Puhelimessa

Olimme kyläilemässä poikamme perheen luona. Vaimoni päätti soittaa ja tervehtiä tuttavaansa Espanjan matkalta. Hän pyöritti katsomansa numeron. Miesääni vastasi. Vaimoni sanoi: — Olisiko neiti n.n. tavattavissa? — Ei hän ole täällä, mutta voisinko olla teille mitenkään avuksi? — Taisipa mennä soittoni väärään paikkaan, sanoi vaimoni. — Ei ollenkaan, ei ollenkaan. Jutellaampa vähän, kun teillä on niin kaunis äänikin. — Niin tyttärenikin sanovat. — Minä olen Tahvanainen, oikein suomalaista aatelia. — Oletteko Sortavalasta? — En minä, mutta isäni on. — Minäkin olen sieltä ja myös samalaista suomalaista aatelia! — No jopa sattui. Kertokaa te nyt jotain itsestänne? — Empä taida kertoa. — No, auttaisiko se alkuun, kun sanon vielä itsestäni, että olen 48-vuotias vapaaherra ja jokin jo harmahtava kihara kulmillani. — Voi, minä olen paljon vanhempi. Minulla on hopeanharmaaksi värjätty tukka, viisi lasta ja monen monta lastenlasta, he, he hee!

Olen vain käymässä täällä Helsingissä poikani perheen luona. Tämä kai minusta riittäneekin? — Hyvä rouva! Älkää lopettako vielä. Mehän olemme oikeia karjalaisia, sukulaissieluja, huumori immeisiä! — No, siltä minustakin tuntuu. Tosikot ovat kamalia! — Oikein. Missähän me voisimme tavata? — Ei varmaan missään, oi, oi! — Kyllä hän se kävisi, kun jo olemme näinkin tuttuja.

— Lopettakaa nyt tämä hassu keskustelu. Mieheni tuli juuri tähän huoneeseen.

— Kiitos teille kuitenkin te kaurisääninen ja iloinen rouva. Ottakaa vastaan näin korvanne välityksellä suudelmani suloisille huihilenne. — Kiitos, kiitos, kuiskasi vaimoni ja huokasi perään!

Olipa tämä sellainen hauska hasutus ensimmäisen kerran elämänsäni: Sitten hän hitaasti sulki puhelimen.

Yrjö Tenkanen

**POLKUPYÖRÄT,
MOPEDIT,
VARAOSAT JA
TARVIKKEET.
URHEILU- JA
KALASTUS-
VÄLINEET.
TUNTURI-
TUOTTEET.**

Lempäälän Pyörä

**M. TOIVA
LEMPÄÄLÄ
PUH. 750 286**

Eka Karppanen:

Pientä kaskuu Viiksalahe taloloist

Murrepakina 1920-luvun alku.
puolelta

Sakkola, Viiksanlahti

Viiksalahe kylä ol siin Pyhäjärvelt Kivnieme kautta Viipurii vievä moantie varres, Haitermoa ja Kivnieme puolvälis, iha Viikslahe pohjuka kohal. Ja kulkha siin Viiksalahe rannas Hiitola—Rauvu rautatieki ikkeä ko Suvantuo nuolemal.

Siin muantie varres niitä varsinaii Viiksalahe taloloi ol oikijas-toa voa kaks, Pitkäse Manu Alatoine ja Hynnä. Olha siel ylempeän Poakelimeäel Poakelloihe lisäks Suurpeä Miko talo ja Sipiläise Mati kauppa, mut viiksalahtoisii kans niil ei just olt muuta yhteistä ko postosote.

Täst Poakelimeäe kohalt erkan pienemp kylätie sin järve ranna suuntaa, keänty sit samasuunta-seks moantie kans ja sit toas siin Sipiläise Mati komija kartano kohal keänty takasi moantiel. Teän ikkeä ko suorakaiteise silmukkatien sivuloil ol varsinaine Viiksalahe kylä kasvant.

Millo jonkuu talo maita sit joaettii veljeksii kese ja neä laittoit moallie oman talon, tahto näilt tavalliest sukunim ikkeä ko jeähä unehuksii — heijä taloloillie annettii uuvet nimet, noapurit antoit.

Sil viisii ol käynt Sipiläisilki, ko Mikko ol laittant omat asumuksies sin kylätie keskpaikkeil. Matti — teä kauppias jäi kyl Sipiläiseks,

mut Mikost tul Anti-Mikko, isä-Antin mukkoa. Anti-Mikol ol monta poikoa ja vanhemp heist ol Anti-Miko Viljam. Ko teä Viljam-esikoi-ne sit otti nuore emännä talluo ja sai aikannoa pojan, ni tätä poikoa viiksalahtoisit sannoit Anti-Miko Viljami Untoks.

Kuismiiki Viiksalahes ol usijampi, yks ol miu ennoin. Yllö-eno ol ki niitä Viiksalahe kanta-Kuismii, seitsemäise sisarusparve vanhimp ja ainuo ko ol Viiksalahtie jeänt. Mut sin ol tult Kuismii jostai muuvoalt, niko ykski Kuisma Pekko. Ei teä Pekko sillo kaksikymment-luvul enneä eläntkeä, mut talluo asu häne leskies Peko-Kaisa ja miu kanssain kansakouluu käyvvät Peko-Kaisa Tauno ja Peko-Kaisa Mar.

Pitkäsi ol Viikslahe asuttajist usjempii. Niitä oliit ja mainittu Alatoisii Manu ja häne poikamiesveljies Eimel. Sit ol laitettu uus pytink sin Viiksalahe Kasarmila puoleisie laittoa moantie vartie. Seki ol Pitkäsi, mut sanottii Heli-Mikoks. Mieki olin heil yhe kesä paimepoikan.

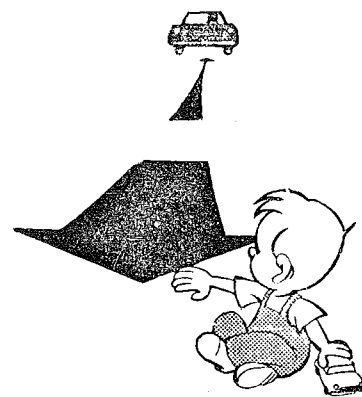
Miust tuntu, jot Heli-Miko talluo sil roasoa isännöi Heli-Miko Hessuks sanottu vanhaemäntä. Miust heä ol jonkilaine hössöttäjä, hyvikane ja kiersilmänekkii. Hänel ol kaks poikoa, vanhemp yhä poikamiehen elävä isäntäpoika Aapro ja nuoremp Mikko, ko ol ottant itsellie rouvan, kauppioan. Tovenki, Kasarmilas ol Helena Pitkäse kauppa, mis mieki käin toisinnoa varastohommis.

Ottiha se Aaproki viho viime emännän ja likkielt ottiki, iha kohalta tie toiselt puolelt — ja täst tul Heli-Miko Aapro Saima. Mikorouva toas semmukkoa ol Heli-Miko Heli.

Viel tuost Heli-Miko Hessust. Vissiikeä heä ei olt oikeita "sakku-la porsaita", tuotu jostai muuvvoalt, ko häne hoastamissieski ol iha ouvo tuntusta. Ko mie paimenpoika yhe kerra olin tuont lehmät metsäst kottii, seiso Hessu tuva rapul minnuu patistamas, jos "vie toa vilkka toast toan kujamoal, toa on jo ruostunt toas". Kylhä mie älysin mitä heä meinas, jot: vilkka ol unehtunt katranol ruostumoa ja miu pit viijä se kujamoal. Aotovvies tähe nuo sanat kuiteki jäivät mielehei, enkä mie vieläkeä tiije, mis päi tuolasta murretta hoastettoa.

Lentäväks lausieks niil seuvuil ol jeänt Heli-Miko Hessu sanonta, jot "mitähä jos kokkeilis karpässienii".

Seurauksist en uo kylläkeä kuult.

Lapsen on vaikea arvioida etäisyyksiä ja nopeuksia. Ja lapsi luulee usein, että auton saa pysähtymään ilmänräpäyksessä.

LIIKENNETURVA

Tässä numerossa on kirjoituksia talvisota-aiheista, eikä syyttä, koska silloin käytiin taistelu koko Suomen itsenäisyydestä tai tuhoutumisesta. Kerromme Er P. 6:n sankaruudesta. Toimittaja toivoo, että toimitukseen saadaan tosiperäistä muistitietoa myös 6:n ja 7:n rajakomppanian taisteluista Kiviniemessä. Käsitykseni mukaan juuri 7 rajakomppania puolusti perääntymisvaiheessa Kiviniemen—Petäjärven maantien varrella, siis koko taistelulinjan pahimmassa paikassa. Missä se puolustuslinja oikein kulki? Olen lukenut taistelusta Saijajoki—Peltojoki linjassa ja samoin maininta on ollut Ilmamäen "huikasta", mutta Saarelaisen pataljoonan teoksen piirros näyttää minusta hyvin kummalliselta? Olihan yksi jyrkkä Ilmamäen "huikka" n. kilometrin päässä kodistani ja sen alla Petojoki, mutta karttapiirros vie koko linjan kauaksi metsään?

Tässä pakinassa kerron Er P 6:n jälkiä seuranneen 1 Er ptr:n vaiheista talvisodassa. Olihan patterin alipäällystö ja miehet suurimmaksi osaksi Sakkolan Riiskan ja Petäjärven kylistä, joskin noin joka neljäs oli Raudun puolelta.

Patt. päällikkö oli kapteeni (majuri) M. Metsola, mitään pelkäämättömät tulenjohtajat olivat kadettikoulusta tulleet vänr. (kaatui Syvärillä kapeenina) Miettinen ja vänr. (luutn.) Huttunen, jaosjohtajat res.vänr. Niemioja ja Pyykkö (myöhemmin luutnantit). Lisänä oli vänr. Suutarinen, jonka vakanssi on minulle tuntematon. Viestijaosta johti alik. Yrjö Raaska (kapteeni). Myös väpeli Toivo Pursiainen ylennettiin myöhemmin luutn. Samoin Jalmari Kiiski. Lisäksi oli talousaliupseerina RUK:n käynyt kantaylikersantti Similä, jonka kohtalona jatkosodassa oli luutnantin arvoisena sankarivainajana kaikkensa antaa Vuosalmella. Patterin jaokset alkoivat ampu-

Toimituksen tuoli

misen heti talvisodan aamuna Maa-selältä ja Haapakylästä kohti Raudun Raasulia.

Yksi tykki "laski heti alleen" eli meni nesteet maahan, mutta korjattiin Kiviniemen konepajassa, ilmapommituksen häiritessä, ampumakuntoon ja tykki osallistui so-taan vielä samana päivänä. Ne kaksi päivää, minkä Raudussa tapeltiin, oli ammuskulutukseltaan melkoiset talvisodan mittapuuta ajatellen.

Patteri lähti vetäytymään viimeisistä Mäkränkylässä olleista asemistaan toisena talvisodan yönä metsätieltä Peräkorpi — Tammi-lammit — Vaalimoi Viiksanlahteen, jonka takamaastosta otettiin ampumasuunta Suvannolle.

Raudun ja Viiksanlahden asemis-olli patterin tappiot suhteellisen pienet: Yksi mies kaatui ja muutama haavoittui, mutta jos seinän läpi tullut "suutari" oli räjähtänyt, niin oli tappiot olleet suuret. Täällä Viiksanlahden — Haitermaan

maisemasta patterin tykki kävi aamuisin antamassa Röykkylän taloihin majoittuneille vihollisille "k-herätyksen" paukauttamalla seinään ja kun väki pakeni pihalle paiskittiin srappnelli-satti kintuille! Sitten karkuun, ennenkuin vastatoiminta alkoi.

Jouluna tuli lähtö Haparaisten—Keljan rintamalle. Milloin täällä patteri alkoi ampumisen, ei liene varmuutta, mutta joku joukosta sen hetken muistaa kertokoon tietojaan, sillä se hetki on Keljan taisteluun liittyvänä hyvin tärkeä!

Keljan rintamalla vihollisen raskas tykistö hautasi tulenjohtueen korsun maan sisään ja sitä ylöskaivamisen aika häirintä tuli haavoitti yhtä miestä. Vastatoimintana oma pateri ampui oletettua vihollisen tulenjohtosaunaa Lapinlahdes-sa.

Kun Kirvesmäellä tuli tukalat oltava kävi patteri sielläkin antamassa tulitukea vastaiskuissa. Mene-tykset tällä ajalla oli yksi kaatunut ja muutama haavoittunut.

Hämäystarkoituksessa patterin asemat oli suolla, joka mahdollisti oli Veteläsuol

Talvisodan viimeisen viikon patteri oli Vuoksenrannan Sintolassa. Kolmetuumaiset suorasuuntauksessa lähellä rantaa ja lisäksi 5 tuuman jäykkälavettiset "hyppyheikit" Vuoksen saariin ampumista varten. Täälläkin oli miehistö menetyksiä.

Rauhan tultua ja vihollisen ki-roillessa, että noinko harvassa teitä olikin. Jos olisimme tienneet olisimme tulleet läpi... Mutta me peräännyimme käskyn mukaan Imatran Rajapatsaalle ja sieltä Rautjärvelle. Rautjärveltä huomattava osa patterin miehistä "lomautettiin", mutta huomattava määrä aliupseereita jäi palkkalistoille jatkosotaan saakka.

Tauno Hynna
37550 MOI310

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

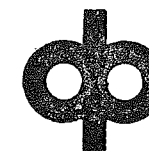
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

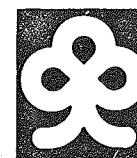
Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

SUVANNON
SEUTU

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1980
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 30 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyp-
pö, Helmi Uosukainen, Uu-
no Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.